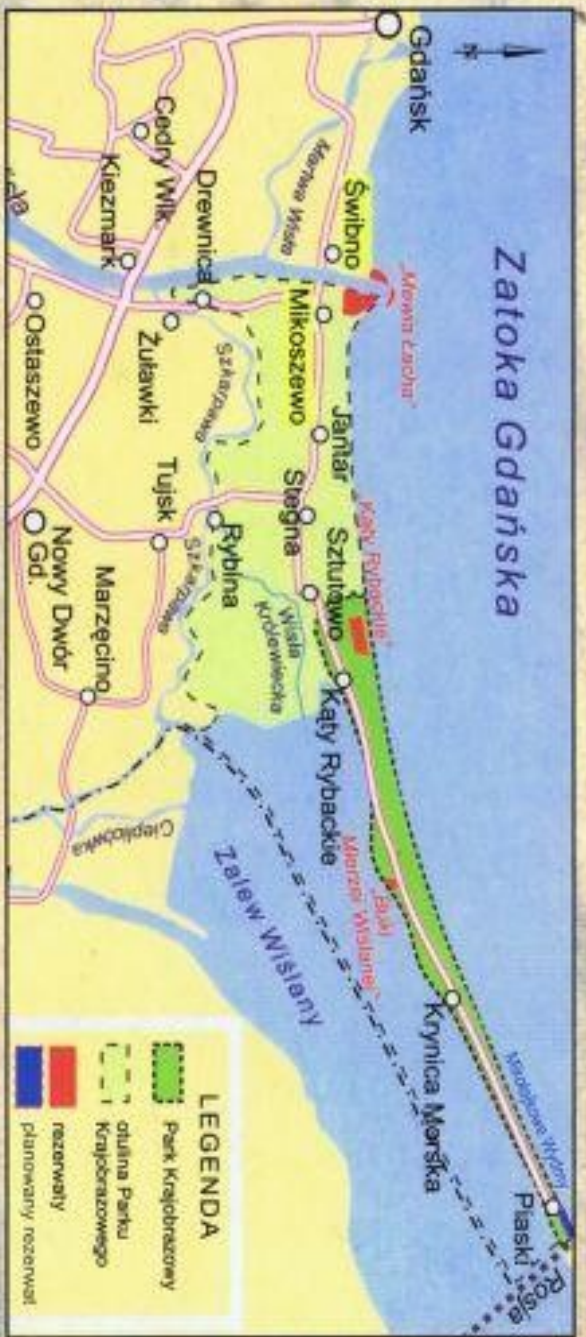
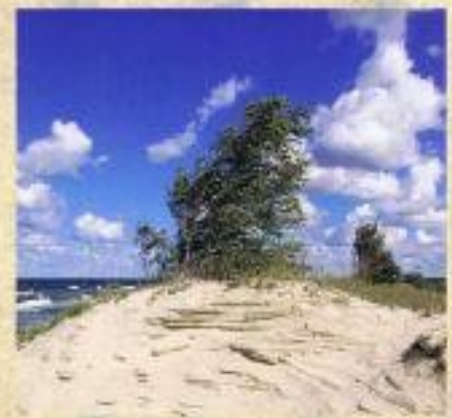

Projektowany
rezerwat krajobrazowo-florystyczny
Mikołajkowe Wydmy

Projektowany
rezerwat krajobrazowo-florystyczny
Mikołajkowe Wydmy

Niewiele roślin może być tak ściśle utożsamianych z krajobrazem wybrzeża południowego Bałtyku jak właśnie mikołajek. Ta efektownie wyglądająca bylina zwraca uwagę niebiesko-szaro zabarwionymi, sztywnymi liśćmi i pięknymi niebieskimi kwiatostanami. Zwykle przedstawiciele tego gatunku dorastają do kilkudziesięciu centymetrów wysokości,

Zarząd Parku Krajobrazowego
"Mierzeja Wiślana"

ul. Gdańska 2
82-103 Stegna
tel. (55) 247 71 06
parkmierzeja@wp.pl

fot. 1

rzadziej mogą osiągać wysokość nawet jednego metra. Większość osób przebywających nad morzem zwraca głównie uwagę na osobliwy wygląd tej rośliny, jednak pełni ona również ważną rolę biocenotyczną urozmaicając i utrwalając wydmy głębokim nawet do czterech metrów systemem korzeniowym. Kwiatostany mikołajka dostarczają pożywienia licznym owadom błonkoskrzydłym, muchówkom i motyłom korzystając z ich usług w procesie zapylania. Mimo to uważa się że, mikołajek pomnaża się przede wszystkim wegetatywnie, zaś rozmnażanie generatywne odgrywa znikomą rolę. Mikołajek pomimo że, jest powszechnie rozpoznawany wciąż jest

gatunkiem, którego biologia kryje wiele zagadek i intrygujących pytań. Ten wdzięczny obiekt badań uważnemu obserwatorowi dostarczyć może wielu wrażeń i przemyśleń nie tylko natury estetycznej.

Znajdujące się w bezpośrednim sąsiedztwie plaż Mierzei Wiślanej siedliska wydmy białej i szarej mają kluczowe znaczenie dla występowania mikołajka. Ponadto należą do najcenniejszych przyrodniczych i krajobrazowych komponentów Mierzei. Są one charakterystyczne dla strefy nadmorskiej, a jednocześnie coraz rzadsze na naszym wybrzeżu. Nasilająca się abrazja brzegu morskiego, mechaniczne

fot. 4

niszczenie roślin przez turystów korzystających z naszych plaż, nieodpowiednie zabiegi ochronne mające na celu utrwalanie wydmy, zaburzające naturalne procesy wydmotwórcze i charakter strefowy tych siedlisk, powodują zmniejszanie areału

fot. 5

fot. 6

tych cennych przyrodniczo i krajobrazowo miejsc.

Najlepsze warunki dla rozwoju wału wydmy przedniej znajdują się we wschodniej i zachodniej części Mierzei (na odcinku od granicy państwa do wschodnich granic miasta Krynica Morska, oraz od Jantaru do ujścia Wisły) w tych rejonach wał wydmy jest szeroki, ponieważ wybrzeże jest tu dobudowywane. Sprzyja to naturalnym procesom rozwojowym zbiorowisk wydmych. Dodatkowo we wschodniej części Mierzei, w okolicach Piasków, występuje jedno z największych na polskim wybrzeżu stanowisk chronionego mikołajka nadmorskiego, którego można spotkać tu w postaci rozłożystych i wysokich kęp.

fot. 7

Mało zmieniony charakter tych siedlisk i występowanie bardzo licznej populacji mikołajka zdecydowały o objęciu, ok. 103 ha wału wydmy razem z przylegającym do niej lasem w okolicach Piasków, granicami projektowanego rezerwatu przyrody „Mikołajkowe wydmy”. Projektowany

rezerwat obejmuje 5-cio kilometrowy fragment brzegu morskiego od granicy państwa w kierunku na zachód z plażą, wałem wydmy i lasem sąsiadującym z tymi delikatnymi siedliskami.

Po inwentaryzacji tego cennego gatunku w latach 2005 i 2006 stwierdzono w rejonie projektowanego rezerwatu

fot. 8

„Mikołajkowe Wydmy”, że koncentruje się tu ok. 34 % badanej populacji tego gatunku, co stanowi 462 osobniki, średnio 92 egz./1km. Jakkolwiek jest to rejon gdzie mikołajek jest nadal licznie reprezentowany, niestety zniknęło stąd około 68 % populacji stwierdzonej po badaniach przeprowadzonych w 1978 r.

Na pozostałym obszarze Mierzei jest to gatunek bardzo nielicznie reprezentowany z powodu braku odpowiednich warunków siedliskowych. Przyczyną tego są naturalne, bardzo silne procesy abrazji, a także działalność człowieka mająca na celu zabezpieczenie wydmy przed falami morskimi oraz zniechęcenie turystów do ich penetracji. Wprowadzanie nasadzeń niestety powoduje zacinienie siedliska i w związku z tym przestaje ono być atrakcyjne dla tej rośliny. Ochrona

fot. 9

mikołajka nadmorskiego jest trudna, gdyż powstaje konflikt między ochroną gatunku a ochroną wybrzeża. W tym przypadku zabiegi ochrony wrażliwych ekosystemów wydmowych kolidują z zaleceniami ochrony gatunkowej, czyli zaniechaniem nasadzeń.

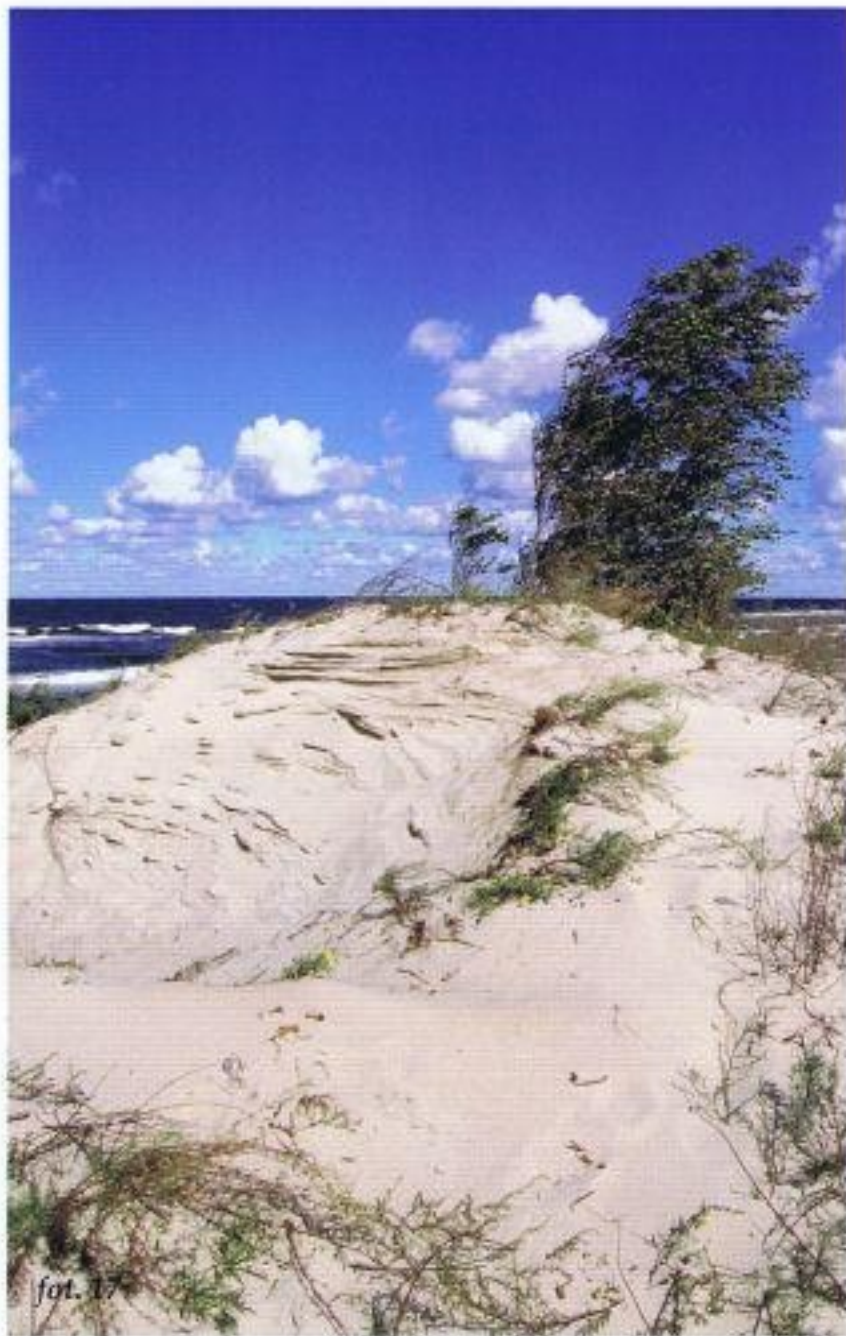
Dziś po niespełna 30 latach od zebrania pierwszych pełnych danych o występowaniu mikołajka nadmorskiego należy stwierdzić z przykrością, że zabiegi ochronne nie przynoszą rezultatów. Badania powtórzone w sezonie 2006 wskazują na fakt, że proces zaniku mikołajka nadmorskiego wciąż trwa.

Przyczynami tego zjawiska jest zanik siedlisk i mechaniczne niszczenie.

Roślinność porastająca wydmy spełnia tu szczególnie ważną rolę ochronną, zabezpieczając piaski wydmy przed rozwiewaniem i rozmywaniem. Na wydmie białej znajdującej się w bezpośrednim sąsiedztwie plaży, spotkamy: piaskownicę zwyczajną, wydmuchrzycę piaskową oraz honkenię piaskową i lnicę wonną. Gatunki te jako pionierskie zasiedlają niegościnnie, nieustabilizowane piaski tworzących się wydm. Na wydmie szarej napotkać możemy: szczotlicę siwą, turzycę piaskową, kocanki piaskowe, jasiońca piaskowego, fiołka

trójbarwnego, groszek nadmorski, kruszczyka rdzawo-czerwonego i mikołajka nadmorskiego. Na szczytach wydm przesuszonych i smaganych nadmorskimi wiatrami można spotkać również liczne porosty, między innymi chrobotki oraz chronioną płucnicę islandzką.

fot. 19

fot. 20

fot. 21

fot. 22

fot. 23

Spis fotografii

- fot. na okładce - **Mikołajek nadmorski**, fot. Mariusz Chojnacki
Róża pomarszczona *Rosa rugosa*, fot. Mariusz Chojnacki
Smagana wiatrem brzoza *Betula*, fot. Wojciech Woch
- fot. 1 - **Niszczycielska siła wiatru**, fot. Wojciech Woch
fot. 2 - **Wierzby** *Salix* na szczycie wydmy, fot. Mariusz Chojnacki
fot. 3 - **Chrobotek**, fot. Wojciech Woch
fot. 4 - **Siedlisko Mikołajka nadmorskiego**, fot. Mariusz Chojnacki
fot. 5 - **Nadeszła jesień**, fot. Wojciech Woch
fot. 6 - **Plaża w okolicach planowanego rezerwatu**, fot. Wojciech Woch
fot. 7 - **Lasy porastające wydmy**, fot. Mariusz Chojnacki
fot. 8 - **Ekspansja róży pomarszczonej** *Rosa rugosa*, fot. Wojciech Woch
fot. 9 - **Piaskownica zwyczajna** *Ammophila arenaria*, fot. Mariusz Chojnacki
fot. 10 - **Mikołajek nadmorski** *Eryngium maritimum*, fot. Wojciech Woch
fot. 11 - **Zniekształcony pęd róży**, fot. Mariusz Chojnacki
fot. 12 - **Kwiat róży pomarszczonej** *Rosa rugosa*, fot. Wojciech Woch
fot. 13 - **Rusalka pawik** *Inachis io*, fot. Mariusz Chojnacki
fot. 14 - **Szczotlicha siwa** *Corynephorus canescens*, fot. Wojciech Woch
fot. 15 - **Jastrzębiec baldaszkowaty** *Hieracium umbellatum*, fot. W. Woch
fot. 16 - **Mikołajek nadmorski** *Eryngium maritimum*, fot. Wojciech Woch
fot. 17 - **Smagana wiatrem brzoza** *Betula*, fot. Wojciech Woch
fot. 18 - **Jaszczurka zwinka** *Lacerta agilis*, fot. Wojciech Woch
fot. 19 - **Mrowisko Mrówek rudnic** *Formica rufa*, fot. Wojciech Woch
fot. 20 - **Wydma przednia**, fot. Wojciech Woch
fot. 21 - **Piaskownica zwyczajna** *Ammophila arenaria*, fot. Wojciech Woch
fot. 22 - **Kwiatostany Mikołajka nadmorskiego**, fot. Mariusz Chojnacki
fot. 23 - **Honkenia płaskowa** *Honcykenya peplodes* fot. Wojciech Woch